

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לע"נ סיון דביר בן בשט ז"ל

הנבואה בישראל

הרב יהושע צוקרמן

ז"ג. ארץ ישראל איננה דבר חיצוני, קנין חיצוני לאומה, רק בתור אמצעי למטרה של התאגדות הכללית, והחוקת הקיום החומרי או אפילו הרוחני שלה. ארץ ישראל היא חטיבה עצמיתית קשורה בקשר חיים עם האומה, חבוקה בסגולות פנימיות עם מציאותה. ומתוך כך אי אפשר לעמוד על התוכן של סגולת קדושת ארץ ישראל, ולהוציא אל הפועל את עומק חבתה, בשום השכלה רציונלית אנושית, כי אם ברוח ד' אשר על האומה בכללה, בהטבעה הטבעית הרוחנית אשר בנשמת ישראל, ששולחת היא את קויה בצבעים טבעיים בכל הארחות של ההרגשה הבריאה, ומזרחת היא את זריחתה העליונה על פי אותה המדה של רוח הקדושה העליונה הממלאת חיים ונועם עליון את לבב קדושי הרעיון ועמוקי המחשבה הישראלית. המחשבה על דבר ארץ ישראל שהיא רק ערך חיצוני, כדי העמדת האומה, אפילו כשהיא באה כדי לבצר על ידה את הרעיון היהודי בגולה, כדי לשמור את צביונה, ולאמץ את האמונה והיראה והחיוזוק של המצוות המעשיות בצורה הגונה, אין לה פרי-ראוי לקיום, יען שיסוד הענין הוא רעוע ורקוב. האימוץ האמיתי של הרעיון היהודי בגולה, הוא בוא יבוא רק מצד עומק שיקועו בארץ ישראל, ומתקות ארץ ישראל יקבל תמיד את כל תכונותיו העצמיות. צפיית ישועה הוא כח המעמיד של היהדות הגלותית.

מחבר: הרב יהושע צוקרמן

אזינו - ארץ ישראל איננה דבר חיצוני
 חלוש - ארץ ישראל איננה דבר חיצוני
 גבולות - ארץ ישראל איננה דבר חיצוני

קמו. ישנם בתוך הרגשת הבשר ניצוצי דמיון, ובתוך הדמיון ניצוצי שכל, בתוך השכל ניצוצי רוח הקודש, בתוך רוח הקודש ניצוצי נבואה, בתוך הנבואה ניצוצי אספקלריא המאירה, בתוך אספקלריא המאירה ניצוצי זיהרא עילאה דאדם הראשון, בתוך זיהרא עילאה דאדם הראשון ניצוצי אור החיים של אחר התיקון השלם של כל העולמים, אחר תחיית המתים ויום שכולו שבת. ומי שעניו פקוחות, בא מכל הרגשת בשר למעלה למעלה, עד אור החיים של אור עולמים שלאחר תחיית המתים, של גילוי עדן עולמי עולמים במקור חייהם, כי עמך מקור חיים. ומתוך חשבון ארוך זה נמשכים והולכים נחלי דעה, נחלי יראת שמים ויראת חטא, נחלי מדות תרומיות, נחלי חירות עליונה, נחלי אהבה ואורחות כבוד עד אין חקר.

מלאך הקדש מילך אביא
 הא מאחז כל הנהגת
 ה' צדק נאמרו אלהים אלהים
 יחמנו בלשון קדש

ח קנו. ההתעמקות הרוחנית בענינים נשגבים, היא מושכת את האדם מהכרה בהירה בעולם הממשי, וזהו הפגם שיש ביסוד הנבואה, שממנו המחשכים נמשכים לכל משיג רוחני. וגורם הדבר שבאים רשעי עולם, שהמושגים הקדושים הם זרים להם, והם תופסים את הנהגת העולם בידם, והוד הקדושה נהפך לדוה. וצריך כל חכם מישראל לעמוד בכל כחו נגד פרצה זו, ולהשתדל ללכת בעקבותיו של הרועה הנאמן, משה רבינו עליו השלום, שהבהירות העליונה לא הכתה את עינו הרוחנית מלראות באספקלריא המאירה גם את העולם המעשי וכל מכשיריו. וכל מה שיותר יוסיף האדם אומץ בתורה לשמה, בדעה צלולה והעמקת אמת, יותר יתגלו לו פתחי אורה להבין ולהשכיל, איך שבאמת כל הופעה רוחנית היא מוסיפה בהירות ובידור מוחלט לההשגה הבריאה של העולם החמרי וכל אגפיו. וכל העוסק בתורה לשמה כל העולם כולו כדאי הוא לו, ונותנת לו מלכות וממשלה וחקור דין.

מחבר: הרב יהושע צוקרמן

הלא כפי מה-הנהגת אבותינו
 כאלו הנהגת בני אבותינו
 אבל הנהגת אבותינו הנהגת אבותינו
 ואין מאחז כל הנהגת אבותינו

קנב. בהשגות של השכל החלוני, פועל השכל בתור כח בפני עצמו בציוור המושכלות, והדמיון פועל בפני עצמו בענינים האסתתיים, והפעולה המציאותית פועלת בפני עצמה בענינים המעשיים, והרגש פועל בפני עצמו בענינים המורגשים. אבל בהשגות הקודש, מתוכן הגלוי של הנבואה ורוח הקודש, כל התגלות כלולה היא בכל הכחות כולם. החיים והפעולה, הדמיון והשכל, כולם יחד אגודים באחדות אחת.

ח קנו. משה רבינו כולל הוא כל נשמות ישראל מצד התורה, ומשיח הוא כולל אותם מצד עצמן, מצד מחשבתן של ישראל הקודמת לכל. ומצד הפנימיות, הלא נשמתן של ישראל הוא שורש התורה ופנימיותה, והתורה בשביל ישראל נבראה, על כן וגבה מאד נאמר במשיח, גם ממשה, ומכל מקום מצד התגלות התורה, הוא רק קרוב למעלת משה. מצד גדולת ערכה של נשמת משיח, הכוללת את עצמיות שרשן של ישראל.

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לגיון סיון דבורי בן בישט ז"ל

קצת

משלי טז ד

פירוש רבינו אליהו מוילנא

וסוד הענין של הארבעה פסוקים הם דרך להאדם איך להתנהג לילך כרצונו יתברך ועצה טובה, כי לכל אדם ואדם יש לו דרך בפני עצמו לילך בו, כי אין דעתם דומה זה לזה, ואין פרצופיהן דומין זה לזה, ואין טבע שני בני-אדם שונים, וכשהיו נביאים, היו הולכין אצל הנביאים לדרש את השם, והיה הנביא אומר על-פי משפט הנבואה דרכו אשר ילך בה, לפי שרש נשמתו ולפי טבעת גופו. וזהו: לאדם מערכי לב, שלו לא היה רק לצורך לקבו לדרש את ה' בכל לקבו, ומה היה מענה לשון על-ידי הנביא איך יתנהג, וכשקטלה הנבואה היה רוח-הקדש בישאל, ואיש רוחו הוא יודיענו איך להתנהג, ורוח-הקדש יש לכל אדם ואדם, אך אשרי אדם לא יחשב ה' לו עון ואין ברוחו רמיה (מל"ג טו, ה), כלומר, כי מחשבות אדם הוא מארבע טבעות אש-מים-רוח-עפר, והן נגד ארבע רוחות השמים, והן נגד ארבע אותיות השם; וכאשר יש באדם רוח שלם, שכל הארבע רוחות וכן הארבעה יסודות הן מרובות לארבע אותיות השם, ואין ברוחו שום דפי, אז תכן רוחות ה' וכל דרכי איש וך בעיניו. וזהו (מל"ג יט, ו): רבות מחשבות כלב איש ועצת ה' היא תקום. אכל מי יאמר זכיתי לבי, שאין ברוחו רמיה כלל, ואין טבעו מתאוה ונוטה חוץ מדבר רצונו יתברך, כמו שכתב בזהר פרשת וארא (כ"ג ט), כי זה שאין ברוחו רמיה, זה רבוק ממש במדותיו של הקדוש-ברוך-הוא, אכל אם חס ושלום יש בלבו שרש קטן שפורה ראש ולענה, אז יש ברוחו רמיה אם יהיה מתנהג על-פי רוחו, ודרכי איש וך וישר בעיניו, ויפל משמים לארץ עד אשר לא יוכל לקום, ויסור מדרכי השם ומצותיו ולא ידע בעצמו. וזהו: גל אל ה' מעשיך, כלומר: עכשו אין לנו להלך בגדולות ונפלאות, אך לראות שיהיו מעשינו אל השם, הינו לפי רצונו יתברך; ויכנו מחשבתך, כלומר, המעשים עצמן, שהן מצות עשה בקיומן וזהירות מלא-תעשה, הם יכנו מחשבתך; כי כל פעל ה' למענהו, כלומר, שעקר רצון השם הם התורה והמצות, וכל מה שפעל, הכל למען ה' וי, שהן מצות עשה ולא-תעשה, תורה שבכתב ותורה שבעל-פה. ואמר פעל, שהוא נסתר, והוא השקר טוב הצפון, כלומר: מה שנסתר הכל הוא למען ה' וי, שהוא התורה והמצות שבנגלה, והן עקר הכל, וגם ה'רשע, שהוא הסטרא-אחרא המענישין, הוא יליוס נעה, למי שעובר על מצותיו, ולכן לא תזוז מהם והם יכנו אף מחשבתך. ואמר: כל פעל וגו' וגם רשע וגו', כי חמשים שערי בינה נבראו בעולם, ושער החמשים לא נתגלה עד ביאת הגואל, שהוא סוד עלמא דחרות; והינו, כי להסטרא-אחרא אינו רק מ"ט שערי טמאה, שער החמשים אין לו, וכאשר נתמלא כל המ"ט שלו אז יתבער הוא מן העולם, כי יבער יבער הגלל עד תמו' (מ"ט י"ט), ולכן יתגלה שער

לנביאים ולחידושי סופרים ופנימיים וגם הונח אכל מאלי אכל אכל

ארנג. הידיעות הסודיות היותר עליונות, אין מגמתן להתפשט בעולם בהתפשטות כמותית, שידעו מהן רבים, כי זהו דבר שאי אפשר. ואם ידעו רבים מסגנונו החיצון, לא ידעו כלום בתוכנו הפנימי, ויהיה הדבר מזיק יותר ממה שהוא מועיל. אמנם הן צריכות לחדור לכל אלה שבהם נמצאת סגולה עליונה של הסתכלות גבוהה. ואלה היחידים, בגבהם הרוחני, מרוממים הם את העולם משפלותו על ידי מציאותם לבד, לא על ידי השפעתם הניכרת. את הרוזים הפנימיים אינם מגלים, ולא יוכלו לגלות, אבל מה שהאורה הגדולה גורמת בעצם בברכתה, בהתפשטות ניצוציה על כל מה שהוא גם כן מגולה, על מבט כל עין, על כל שיחה ותנועה, על מהות הרצון, על מגמת החיים, הכל פועל ומעודד, מחזק ומקדש את הכל. גם המגמה הכללית בהשפעתם של ישראל בעולם, איננה התפשטות לימוד של ידיעות בדרך הלימוד וההשפעה הפשוטה והגלויה. אבל כשהאומה הזאת אוצרת יפה בקרבה את סגולתה, כבר העולם כולו מתעלה, מצד מה שיש בו סגולה פנימית כזאת באוצר האנושיות. הפעולות וההדרכות שראו הנביאים, הן במעלה קטנה לגבי המעלה העליונה של הפעולה הפנימית. ובמקום שהנבואה שבאספקלריא שאינה מאירה אומרת, והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ד' אל בית אלהי יעקב, ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו, כי מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלים, שהיא הצעה למדרגה הפעולית הניכרת, שהיא המדרגה השניה, אומרת הנבואה של אספקלריא המאירה, היא תורת משה, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי, והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל.

תנא ד'למא כה
אח קחא היא טלחין
קולאחא לל ילאא
והיא חכמה אה
קחא חכמה אה
קחא חכמה אה

דנב. מתוך רוח ה' הכללי, רוח הנבואה העליונה של אספקלריא המאירה, המוציאה אל הפועל את תורת החיים הנצחית, יוצא הרוח המפרט, החבוי במעמקי נשמת האומה ומתגלה בבחירי בניה, שבסקירתו החודרת מונח כל עשרה הגדול של תורה שבעל פה וכל המונה, כל כח חידושה ויסוד הסתעפויותיה, הסתגלותה אל החיים, וכח חוסן שלה לשלוט על החיים ולנצח את הכיעור והשפל שבהם. ואמונת אמן לרוח אלהים זה, חק טבעי הוא בנשמת היהודים, כל ההמון כולו, מדור לדור. והחיים המתאימים לתורת המעשה, הם הם המסכימים ברוחם הפנימי עם תורת העיון היותר רוממה, המתנשאת למרומי עולם, השואפת לתיקוני עולמים וחובקת נצחי נצחים בגדלה, המבלטת את פעלה בכל גילויי החיים, ומצנעת את אורות סודותיה בסתרי צפונות, בסוד ד' ליראיו ובריתו להודיעם.

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לענין סינון דברי בן בשט ז"ל

הנביא מלך אהרן הנביא אהרן הנביא אהרן

ד. עט. כל מה שהסתכלות הרוחנית נעשית יותר טבעית לאדם, נעשות כל הבריות יותר חביבות ונכבדות בעיניו. כי הרוחניות החיה שבכל בריה יקרה ונשגבה היא למאד, וכפי בהירות הסכיה הרוחנית, מתנוצצת התכונה העצמית והמהותית של כל בריה נגד עיניו. ואין כל גוף מוגלם יכול לעלות בכבודו, גם כשיהיה מלא חמדה חיצונית, עד לאותה המדרגה החמודה שניצוץ קטן רוחני שבצער שבבריות מגיע אליו. ואהבת החיים ואהבת הטבע, אהבת האדם ואהבת החברה, האומה, המשפחה, העצמותית, האידיאלית, של עצמן, הולכות ומתפשטות, מתאחדות בזיו חיי החיים, ומושפעות ממקורו. וכל מבט, כל שרעף, כל הגה וכל תנועה המושפעת ממלא חיים של עצמיות חשובה ועליונה של בעל הסתכלות אצילית זו, מלאים הם חיים, ברכה, אושר וכבוד. וזהו רז היקר הסגולי שמיחס העולם הגדול לאנשי קודש, שהם הם האוהבים והמכבדים הגדולים של הבריות, שכשהן באות להכרה זו, מקיימים הכל בהם כי מכבדי אכבד, ואני אוהבי אהב.

פ. כשם שאי אפשר להכיר את העולם הגשמי לנוגה הברק המבריק ומתעלם, ואפילו יהיו ברקים רבים, אבל סוף כל סוף הסירוגין שלהם עושה את הארתם לבלתי מספיקה, זולת אם יתרבו כל כך עד כדי התמדת האורה, עד כדי ביטול החושך המפסיק בהאור הבוהק תדיר – כן הוא בהארה הרוחנית. אין להכיר את העולם העליון, את אור הקדושה, המוסריות הטהורה, שלטון היושר, שפעת הנשגב, כי אם על ידי הופעה מתמדת. הנבואה אור של סירוגין היא. רק נבואתה של תורה, נבואתו של משה רבינו, זו היא אור וזולף בלתי פוסק, ולאורו נסע ונלך. אור השכל הטבעי גם הוא כעין אור של מעלה, אינו פוסק, רק אינו מגיע לבהירות ההבלטה של הערכים המושגים ביצירות הרוחניות בלא הופעה שמימית, ואינו יכול לשמש תפקיד הנהלת חיים מקיפים לדורות עולמים. רק בחבורם של שני האורות הקבועים, שוטפי אורה התדירים, וביניהם האורות המבריקים של נבואה-רוח הקודש, התפרצות שירה, קדושת השם במסירות נפש, עליונה עליונה ונועם מתלהב-יחד כולם מסגננים את החיים בעילויים, ותורת עם משתכללת. ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך, לנטע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה.

הקבו. נבואה ורוח הקודש באים מפנימיותו של אדם, ומתוכו הוא נשפע לכל מה שנוגע לעולם כולו. ודוגמתה האגדה, הרי היא נובעת מהנפשיות של האדם, ומסדרת את עניינה גם כן ביחס החיצוני של העולם. אבל התורה, היא באה מתוך הארת האמת העליונה, שאין בה שום הבדל בין פנימיותו של אדם להעולמיות כולה ומקורה, מלמעלה למטה הכל נסקר ונודע, פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונת ד' יביט, רק נבואה זו יכולה לתן תורה. ומתוך כך נעלה היא התורה מכל נבואה, וחכמי תורה עדיפי מנביאים, מצד התוכן העליון שממנו הם יונקים את החיים הרוחניים שלהם. מצד גאותן של ישראל שנטלה מהן ונתנה לאומות העולם, מתגבר כח של היפוך הסדר, והנביאים וכתובים ושפעת רוח הקודש, משפיעה לפעמים בצורה יותר בולטת מהשפעת התורה, והאגדה מתגברת על ההלכה. ובאמת היא צרת גלות גדולה. וצריך הדור להיות חמוש בגבורה, בגדולי תורה בעלי מסורת, בעלי תורה בהלכה, שכח ההגדה, ונטיית שפעת רוח הקודש, וחידור הופעת קבלת רוח הנבואה, לא יחסר להם, והם יגבירו את כח ישראל להכשירו לגאולה, לרומם את התורה על גבי הנבואה ורוח הקודש, ואת ההלכה והמעשה ותלמודה על גבי האגדה והמוסר ההגיוני. ותשוב בזה גאותן של ישראל למקומה, ופעמי גאולה ישמעו בעולם, ורוח ישראל הנרדם יחל לשוב לאיתנו, חמוש בכל טוב, בכל שפעת עושר רוחני ומעשי, עטור בעטרת הנבואה ורוח הקודש, מוסר והגיון, שירה ואגדה, ואזור בגבורתה של תורה, בעזה ומלחמתה, העומדת בראש כל. גדולת הרז העליון שמלאכי השרת משתמשים בו, בהקדמת נעשה לנשמע, הידיעה הברורה במעלתן של ישראל, שלא רק סוקרי עולם הם, כי אם בוניו ומקיימיו, וזאת תורה התורה בלימודיה בדבר ד', לדעת מה יעשה ישראל.

הנביא מלך אהרן הנביא אהרן הנביא אהרן

א. קצב. כשם שהאנשים המעשיים, בעלי הכשרון לדברים ולחכמות המעשיות, אינם מוכשרים להשתכלות בהירה בענינים הרוחניים, והסתכלותם הרוחנית באה לקויה, ומעורבת עם משפטים כהים המתמצים מעולם המעשה שהם קשורים בו, כמו כן אין האנשים הרוחניים, העומדים ברום עולם, מוכשרים להסתכלות מעשית שלמה, והידיעות המעשיות שלהם, וקשר חפצם בהשלמתן, אינם כי אם איזה צל היוצא מתוך הענינים הרוחניים העליונים. אמנם יש כשרון עצום בתכונה הרוחנית העליונה לבלול את הכל, אבל זוהי דוקא במדתה של התגלות הנבואה של אספקלריא המאירה, על כן משה רבינו עצמו עליו נאמר ויהי בישורון מלך, אבל במעמד הדורות היה מלך לחוד ונביא לחוד. ושמואל הוא שהיה במדה ידועה שקול כמשה ואהרן, היתה לו בהירות רוחנית כזאת עד כדי למלא גם כן מקום של מלך, בטהרת השפעת נבואתו ועליוניותו הרוחנית השלמה.

הנביא מלך אהרן הנביא אהרן הנביא אהרן

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לע"נ סיון דבירי בן בשט ז"ל

בחינוך מתמזגת האפלטון יחד עם קולות הפנים וניתן להסביר ומחיות (פאול לנגט)
הגיחבה

א. ככ. הזמנים שינו את ההשקפה הזאת בתכלית השינוי, לא רק בצירום של החוגים המשכילים, כי אם כחוג ההמון כולו, מקטניו ועד גדוליו. ההכרה החברתית נסבחה ונתרחבה. כל יחיד מרגיש שהנהו לא בודד, ולא סגור בתחום מיוחד לגמרי, שהיא פועל ומתפעל מהמון חוגים רבים ורחבים, מסביבות שונות וגם זרות, ואין ליאש כל רוח לומר שאין לו להתחשב עמו מאומה, גם אם יהיה רחוק שברחוקים. אבל כאן החשבון נתגדל, הערכוביה נתרבתה, והצורך ללמד איך מסדרים מערכה רבת גוונים בתחום הצר של המחשבה ההמונית הרגילה, ואיך משאירים את כל חפשי שבעולם הרוחני בעינו, באין מגרעת, אחרי כל מהפכה שהשפעה זרה מחוללת, ואיך שואבים מן הכל רק את הטוב והאמת, את הישר וההגון, צורך זה נתגדל עד מאד. ואי אפשר להספיקו כי אם על ידי השפעה מרובה של הסברת רעיונות רוחניים פנימיים וטובים, שאי אפשר להוציא את הדבר אל הפועל כי אם על ידי העמדת המון משפיעים רוחניים טובים והגונים, המלאים דעה ורגש טוב ונעלה עד כדי להשפיע גם כן כלפי חוץ באופן היותר רצוי.

נבואה ולא בקרב

ח. קמו. הנבואה היא הכשרון המפותח של רוח הקודש, ורוח הקודש הוא הכח הנבואי טרם צאתו מן הכח אל הפועל הגמור. כשאנו משערים את ערכה של הנבואה, צריכים אנחנו לתן את המשקל היותר גדול והיותר עקרי על התוכן של רוח הקודש בקרבה, ומכל מקום עולה היא הנבואה על רוח הקודש, מפני שהיא מדת רוח הקודש מפותחה ומבושלה. מובן הדבר לפי זה, שאפשר שיהיה אדם גדול במדת רוח הקודש שלו, ומכל מקום לא יהיה נביא, מפני שלא פתח את כשרונו לבוא למדת הנבואה, או שמניעות חוציות ממדרגת העולמים כולם, וסדרי החיים, ערכי התולדה האנושית, וכיוצא בהם-הן מעכבות את הפתוח הנבואי לצאת אל הפועל. ויש נביא שלא הגיע למדת רוח הקודש באותה המעלה המופלאה של בעל רוח הקודש הגדול, ומכל מקום אותה המדה של רוח הקודש שיש בו, באה לידי פתוח. וזהו התוכן של היחש של נביאים וכתובים זה לזה, שהנביאים עולים בכללם על הכתובים בקדושתם, ומכל מקום ישנה מדרגה המשוה את הנביאים אל הכתובים, ומניחים כתובים על גבי נביאים כשם שמניחים נביאים על גבי כתובים. ולפעמים מתגלה מדרגה מיוחדת מוקדמה בכתובים לגבי נביאים, כפי הסדר של מלכיות זכרונות שופרות דראש השנה. אינהו עדיפי מיניה ואיהו עדיף מנייהו, אינהו עדיפי מיניה דאינהו נביאי ואיהו לאו נביא, ואיהו עדיף מנייהו דאיהו חזי ואינהו לא חזו.

נבואה הענינה למכנה ונבואה נבואים ואנאמיה - גלגל
אנאמיה לא המקור העליון ע' המלואה הלאומית ונבואה האוסף נבואה

אש. הנבואה של התורה, נבואת אספקלריא המאירה, משקפת היא על המקור, מהיכן נובע הוא הצדק והמוסר העליון, וכיון שהיא מוצאת אותו במצוות המעשיות, שעל פי תכנון האלקי הן משפיעות על המציאות בכללה, ועל האדם המקיימן, את האופי של קדושת הצדק המוחלט, היא שמה לעיקר את המצוה האלהית, את העבודה ואת השמירה. והקרבת עומדים במעלה עליונה, בתור מקור החינוך לדבקות האלהית, שהמעשים הטובים נובעים ממנה. והנבואה הנבואית, זו של האספקלריא שאינה מאירה, מבטת לא אל המקור, כי אם אל הסתעפותיו המעשיות, על כן מרוממת היא את המוסר המעשי, את הצדק והמשפט, ממעל להחק והעבודה, הנה שמוע מובח טוב. ובאמת, כשאספקלריא המאירה משפעת איזו הופעה, אפילו קלושה, מאורה הגדול, סרים הם הצללים שמכסים את הזוהר של הופעת השורש, והזיקקה של הדבקות האלהית נוצרת מתכונת העבודה והמצוה, וממילא בא אחר כן המוסר בתור מסובב מוכרח מסבתו העליונה. אבל כשהיא מתעלמת, הקדרות מתגברת, ובאים ההסברים של הדמיון הגס, ומאבדים את כל הזוהר של העבודה, עד שרוח הקודש מוכרחת להיות נזקקת לטהר את המושגים, ואומרת, אם ארעב לא אומר לך, כי לי תבל ומלואה, האוכל בשר אכירים, ודם עתודים אשתה. וחזרת אחר כך אל השורש ואומרת, זבח לאלהים תודה, ושלם לעליון נדריך, וקראני ביום צרה, אחלצך ותכבדני. עד שחותמת את פשרתה העדינה, הכוללת רוח השלום שבין אספקלריא המאירה לאספקלריא שאינה מאירה, את היסוד המאחד את הנבואה עם התורה, זבח תודה יכבדנני, ושם דרך אראנו בישע אלהים.

פניו הנל ופניו הסוד. קליפי המתקן המבאט נתן קליף

א. תקנט. הקליפה הטובה, קליפה שבקדושה, הנמשלת לקליפת הקנמון, שיש בה טעם מתוק וטוב, מתגלה היא בכל ארחות ההשכלה הפשטית, המבארת באורח הפשט את התורה והאמונה, טעמי המצוות, וכל השפעת הקודש. אף על פי שהביאור הוא בדרך של קטנות, ואין להענינים אותו הגודל והשיגוב שיש להם במעמקי הרוזים, מכל מקום הוא ענין נכבד מאד, הראוי להקבע בתור חטיבה לימודית, ולהתעסק בהשווייתו עם גוף הפירוש היותר עמוק, ורוי עולם היותר פנימיים. ההרצאה הפשטית מבארת את הכל על פי יסוד הדמיון האנושי, שכלו ומוסריותו, געגועי לבבו ורשמי הרגליו, בין בתור יחיד בין בתור ציבור, והרבה ענינים מאד מגופי תורה מתפרשים על ידי זה. והאדם צריך להסתגל להצד הגלוי בכל עמקו, ביפיו וטובו, ולחבר עמו את ההסתכלות היותר חודרת ופנימית, שיש קודש של רוז עליון.